

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 „ — „
Negyed évre	1 „ 50 „
Egyes szám ára	6 „
Külföldre egy évre	8 „ — „

Ezen lap megjelenik
hetenkint kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

SZERKESZTŐSÉG:

KÉZDI-VÁSÁRHELYTT:
Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SZEREDÁN:

Sprencz György szerkesztő lakásán.

KIADÓ-HIVATAL:

KÉZDI-VÁSÁRHELYTT
Szabó Albert könyvnyomdájában.

A lap tartalmát illető közlemények a szerkesztőségekben, az előfizetések, hirdetések, nyílttéri cikkek, stb. a kiadóhivatalban fogadtatnak el.

Felhívás előfizetésre.

A „Székelyföld“ cz. politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi, hetenkint jelenlegi nagyságában 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 frt. — kr.
Negyed évre	1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre	8 frt. — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadtatnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyuttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

Az előfizetési pénzeket kérjük Kézdi-Vásárhelyre a kiadó-hivatalba küldeni.

A „Székelyföld“ kiadó-hivatala.

Kossuth az eloláhosodásról.

Bevezetés.

(Folytatás.)

Ha az angol büszkén vallja magát angolnak, a francia francziának, a magyar magyarnak, ujabban a német németnek, úgy e büszkeség gyökere nem physiologiai, nem anatomiai, nem anthropologiai alapon, hanem a történelmi tudatban gyökerezik, a melynek a «zoon» koordinálva van.

A mi azt illeti, a mit «zoologiainak» mondtam, van annak is a maga része; de ez a társadalmi, jelesen nemzeti alakulásokra nézve, másodrendű, mert egyénről-egyre véve sem egyenlő.

Ha az angol nemzet jellege a cselek-

vésben és gondolkodásban való józanság, higgadság, úgy ez általában áll; de részletesen véve egyénről-egyre nem egyenlő; a történelmi tudat ellenben egynemű, azért egyesítő, s ez minden esetben talál, bármely nemzetet vegyük is, bármily vegyes elemekből alakult legyen is.

Ez a történelmi tudat társadalmi tekintetben a Quetelet körének közép-pontja, melynek kényszerítő hatása alatt a részecskék szabatos vonalban sorakoznak, megmaradván nekik a vonalon belül a csoportosulásra szükséges szabadság.

A fölállított összes tételek fölött pedig egy nagy igazság uralkodik, mely a társadalom fejlődéséből bontakozott ki, s ez az, hogy a haladva fejlődő társadalom embere, minden fokon, első sorban a nevelés, a tudatos, rendszeres nevelés eredménye.

Kossuth fölségesen festi s példának állítja föl a lengyelséget, mely a legiszonyosabb ostromok közpette lengyelnek marad s nevezi ezt a «faji önértet» épségének; én a történelmi tudatból magyarázom, mert a «faji» a lengyelt a szlávokhoz csatolná, holott a történelmi minden rokonszenvét például a magyar felé fordítja; a «miért?» világos mindazok előtt, a kik a két nemzet történelmét ismerik.

Kossuth abból indul ki, hogy az eloláhosodó magyarságnál veszendőben van a «faji önértet», én viszont állítom, hogy veszendőben van a történelmi tu-

dat, azért, mert kiesett a nemzeti élet létketésének fejlesztő sodrából; a családi tűzhely mellől elköltözött az a történelmi traditio, az a rege, legenda, a mely az anya lelkéből árad, átjárja az ifju sarjaded egész valóját, s nemzeti önértetet fejt ki benne, a melyet azonban ápolni kell.

Ám a lengyel tömören együtt van, minden ráért csapás csak arra való, hogy a történelmi tudat fölajduljon benne, ellenállásra edzze; de az arde-lyi szétszórt magyarság? — — —

Nem ezrek ezreiről, a tömörség értelmében, van itt szó, hanem magyar oázisokról, a melyek elestek mindentől, a mi a történelmi tudatot ébren tartsa.

Azért állítottam előtérbe a nevelést, kárhoztattam a rendszert, azért mutattam reá a tötöri elhagyott «magyar templomra»,¹ s arra, a melyben ruhát szárítanak,² a tanító azon torzképére, mely «hivatalokat» visel s hivatást nem teljesít,³ s azért állítom ide a székelyt, melyet nem tört meg semmi, mert tömören együtt lakik s a történelmi tudat ritka erővel létket benne.

A mi «faji», arra már reámutattam az angol példájával. Az eloláhosodott magyar sohasem lesz specificus oláh: nem

¹ Tötör faluban látogatásom idejében tért át az utolsó hat magyar család az oláh hitre; a leányok kátrinczát, a legények bockort kötötték; a kis református templom derekában kettőrepedve gazdátlanul maradt!

² Magyar-Fratta papját akkoron, a mikor azon a tájon kutattam, avval vádolták, hogy isentiszteletet nem tart, felesége pedig ruhát szárít a templomban.

³ Ismertem azt a «tanítót», ki az uraságnál csizmatisztító, cséplőfelügyelő stb. volt; de sohasem tanított.

Hirdetések közlési díja:

minden egy hasábos garmond sorért vagy annak térfogatáért, 4 kr., s minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdíj fizetendő.

Nagy és többször közlendő hirdetményt a kiadóhivatal árkedvezményben részesít.

A „Nyílttér“ rovatban közlendő cikkek soronkint 10 kr. díjért közöltnak el.

A „Székelyföld“ tárczája.

Emlékbeszéd

néhai Gál Sándor székely honvéd-ezredes életéről.

(A csikmgyei honvédegyletnek 1886. évi márczius 15-én tartott rendes évi nagygyűlésén felolvastva Benedek István volt honvéd és egyleti titkár.)

Tisztelt közgyűlés!

Kedves honvéd bajtársak!

Egyleti szabályunk nem zárja ki azt, hogy ily, úgy mondva, ünnepélyes alkalommal honvédi multjaink emlékeit fel ne eleve-nítsük; nem zárja ki azt sem, hogy annak, ki honvédi körünkben az 1849-es magyar szabadságharcaink alatt tettei és szellemi munkássága által mindnyájunk között kimagasló pályát futott meg, a kegyelet oltárán emlékeinkkel ne áldozzunk.

De sőt elengedhetetlen erkölcsi kötelességünk teszi azt, hogy minden adandó alkalmat felhasználva, alkotmányos életünk fejlődésére kiváló befolyást gyakorló férfainknak dicő multjait úgy örökössük meg, hogy magasztos példák által nemcsak önmagukban szilárdítsuk meg a honszeretet tiszta hitét, de utódaink vérébe is áthasson nemes példájuk varázshatalma.

Mióta az idők fennállnak a népek életében, s különösen az államok szervezke-

dése után minden nemzet — a még kevésbé műveltségre jutott nemzet is — nem csak a kor alkotó férfainak, de azoknak is, kik a nemzet anyagi és szellemi előhaladását karddal avagy tudománnyal sikeresen előmozdították — tehetsége szerint — vagy emlék-oszlopot emelt, vagy maradandó emlékbeszéddel örököltette meg nevüket.

S méltán, mert azon férfiu, kinek már kora ifjúságában a szabad eszmék világában repdesett fogékony gondolkodása; kit egész tanulói pályáján annak lelkében való teljes megérlelése vezetett; ki meglelt férfikorában annak valóítására szelleme minden erejével törekedett; és ki annak nemes világánál életét és tudományát férfias elszántsággal feláldozta, hogy nemzete és hazájának alkotmányos szabadságát, boldogságát dadalra segítse: megérdemli, hogy neki nemzete, de különösen pályatársai részéről egy emléklap szenteltessek.

Tisztelt honvéd bajtársak!

Nekem, egykori honvéd altisztnek, jutott azon szomorú kötelesség, hogy egy ily férfunak, egykori honvéd bajtársunknak, kinek nagyra törő nemes lelke ma már csak az örök béke honából tekint le reánk, a megszerezhetett hiteles adatok alapján rövid, de eseménydús életéről beszéljek.

Ezen férfiu Gál Sándor 1848—9-beli honvéd-ezredes.

1812-ben a csiksomlyói gymnasium 2-ik osztályából katonának besorozott, az 1813., 1814. és 1815-ik években az akkori francia háboruban résztvett csikszentgyörgyi eredetű birtokos székely atyánkfa Gál József nyugalmazott cs. kir. kapitány, 1848—9-ben őrnagy, az 1-ső székely ezrednél szolgált Földvári Pál őrnagy leányát, az egyik legvitézesebb honvéd-ezredes Földvári Károly testvérét, Máriát, 1815-ben május 27-én Budán nőül vevén, ezen házasságból 1817-ben szeptember 21-én Csik-Szentgyörgyön az ősrégi kőházban született Gál Sándor.

Gál Józsefet, a gyöngéd férjet, lelki fájdalom érték, mert nejét, Máriát, a szerető anyát 1820. április 29-én a kérlelhetetlen halál kiragadta karjai közül.

Egyetlen boldogsága s reményeinek mindene a 2 éves kis Sándor lévén, aggódó szívvel bár, de reményeinek kecsgetése mellett 1820. november 21-én oltárhoz vezette Füleki Antal kapitány leányát, Juliánát. Ezen házassága által aggodalmait eloszlaták s reményei valósultak, mert Juliánna nevében feltalálta nemcsak a hű nőt, de Sándor fiának a legszeretőbb, a leggondosabb anyát, ki Sándort 8 éves koráig az édes anyai szeretet melegével ápolta s erkölcsös-ségben nevelte.

vetkőzik ki a vendégszeretetből, szenvedélyei másképp fognak nyilatkozni, ez bizonyos; a történelmi tudatról van szó legelső sorban, mely elveszett ama nagy átalakulás során, a melyen Erdély egész társadalma átesett.

Erdély olygarchicus természetű elemei a multban nemzeti szempontból is vezető, főntartó elemek voltak; ezek a feudális intézmények elestével anyagilag sülyedtek, az unio során elvesztették társadalmi, döntő befolyásukat s aláhanyatlásukban még más bajt is «neveltek».

Úgy, a mint szegényedtek, szűkebbre fogták az udvartartást, ellátták magukat kisebb igényű eseléddel, az oláhval, melyre sok reáragadt, akként, hogy az öreg béres fia komornyik lett, ennek fia iskolába került s ma «román irredentista».

A magyar elkallódott, mert a régi történelmi vezető elem helyébe nem lépett más, korszerű. Elhanyatlott az egyház, az iskola, ezekkel a történelmi tudat forrása, dajkája s ezek során kihalt a családi tűzhely traditioja, regéje, min-dene; — ez az elnemzetlenedés útja.

A történelmi tudat csökkenésével, csökken természetesen a válogatosság is; és itt lép előtérbe az a hatalmas tényező, melyet Kossuth láttatlanban is oly pontosan meghatározott: a nő, az anya.

Nem rontom Kossuth szavát avval, hogy idézném, olvassa el ki-ki, mert úgy tudom, hogy ezt soha, senki sem fejezte

Gál Sándor 8 éves korában a kézdívásárhelyi katonai növeldebe felvétetett, hol láng-esze, kitűnő emlékező tehetsége s erkölcsi magaviselete által nemcsak hogy az első közé soroztatott, de tanuló társainak szeretetét, tanítóinak közebeesülését annyira megnyerte, hogy őt, mint egyik legjobbat, tanító ajánlatára az ezredparancsnokság az oláh felsőbb katonai intézetbe való felvételre felterjesztette.

Gál 15 éves korában vétetett fel az oláh-aci akadémiába. Itt a minden szép, nemes és nagyra fogékony fiatal Sándor korát meghaladó lelke egész melegével rövid 2 és fél év alatt nemcsak azon tárgyakat, melyek tanító által előadattak, sajátította el, de üres óráiban hol az általa szerzett, hol a másoktól kölcsönzött könyvekből magának magasabb s általánosabb tudományt szerzett. Különösen kedvencz tárgya volt a magyar haza története. Mentől többször olvasta azt, annál inkább érlelődött lelkében a szabadság eszméje, mig megtestesült nála ama tiszta fogalom, hogy Magyarország csak akkor lehet boldog, ha régi szabadsága s ősi alkotmánya teljesen visszaszerezetetik.

A kik ismeretesek ama kor tanítási elveivel, méltán bámulhatnak azon, hogy Gál Sándor lelkébe honnan kezdettek csírázni a szabadság szent eszméi.

ki igazság szerint oly meggyőzően, kifejezés szerint oly ragyogóan, mint ő, ki e leveleket igazán szíve vérével írta, mert retteg nemzete pusztulásától.

Ide legelső sorban oly intézmények kellenek, melyek az elkallódó elemnek értelmi vezetésként, benne jegeczesedési pontokat adnak; ez az első lépés a föltételekre s egyszersmind a föltételek föltételére: a föld megtartására, mely az elkallódó elem sülyedésével idegen kézre származik át.

És még egy keserű igazság, melyet végre valahára határozottan, leplezgetés nélkül ki kell mondani, s ez az, hogy az anyaország társadalma az erdélyi részt mindig csekélybe vette; sohasem látta — mint Kossuth — a jobb kezét benne, inkább az ötödik kerekét; pártpolitikai szempontból pedig a kényelmes eszközt, bizonyos számarányok megteremtésére.

Ennek a jövőben nem szabad így lenni, s így értettem, a midőn Kossuthnak azt írtam, hogy az az ügy nem lehet egyleti ügy, mert valójában a nemzet ügye.

És most következzenek Kossuth levelei, a melyekre nézve a következő észrevételeim vannak.

Kossuth 1877. évi május 30-án kelt levelében fölhatalmazott arra, hogy az e tárgyban hozzám intézet leveleiből annyit, a mennyit jónak látok, s akkor, a midőn az időt elérkezettnek vélem, közrebocsáthatok.

Az idő elérkezett.

Bevezetésemet tetemesen módosítottam, s csak azt hagytam meg benne, a mit szorosan a konkrét helyzetre tartozónak véltem.

A levelekből kihagytam a nem erre az ügyre vonatkozó utóiratokat, némely reflexiót, mely csak akkor volt helyén, a midőn a dévai mozgalom folyt s néhány passust, a mely a levelek intim jellegé-

De ha utánnézzük a történelmeket, megkapjuk annak kulesát, mert mióta Magyarország áll, mindig volt, még akkor is, midőn az országot leigázták a szolgaság jármival s a szabad gondolatra gyilkoló békót raktak, akkor is volt a hazában, s — hála a magyarok gondviselő Istenének — büszkeséggel mondhatjuk, volt a székely nemzet között is, kiből önként fejlődött a szabad eszme s kiből azt az önkény, hatalom minden erejével sem volt képes kiirtani. Ilyen tünemény volt Gál Sándor is.

Gál, mint jelesen képzett kadét, 18 éves korában a 37-ik Máriási gyalog seregre tételezett át, hol 5 évet, 4 hónapot és 20 napot közbeesülésben szolgált; de mert szabad eszméinek a körben, melyben volt, lepel alatti tartása terhére volt, atyja kérésére az 1-ső székely ezredhez rendeltetett át, hol az auditori irodába osztott be.

Jeles katonai képzettsége s matematikai szakértelme nemcsak ezredénél, de a katonai főhadvezérségnél is elismerésben részesítették már csak azon körülménnyel fogva is, hogy mint fiatal kadét, a főhadvezérség által több küldetéssel bízott meg, jelesen az 1829-ik évben a szomszédos moldvai fejedelemséggel az akkor differenciális határszéli területnek kiigazítására mint terep-feltevő és rajzoló kiküldetett; 1842-ben a 2-ik oláh ezred alatti több községnek a beszercei szász községekkel több éven át folytatott határperük végelintésénél a mérnöki szakszerű munkák keresztülvitelére kirendeltetett; s mindkét esetben szak-képzettségének oly kitűnő jelét mutatta be, hogy a felsőbb hatóságnak teljes elismerését nyerte meg.

(Folyt. következik.)

ből folyik; de már eredetileg sem volt szánva a nagy közönség elé. Meggyőződésem azonban az, hogy az utóbbi sorozatba tartozó kihagyásoknak is megjön az idejük.

Herman Ottó.

Kereskedelmi szerződésünk Oláhországgal.

Mint Bécsből jelentik, a román kormány közös külügyminiszteriumunk legutóbbi meghívására válaszulva kijelentette, hogy a szerződési tárgyalások megindítására képviselőit mielőbb Bécsbe fogja küldeni. Hogy ezen tárgyalások lehetőleg siettessenek, külügyminiszteriumunk most már írásban közölni fogja a román kormánnyal azon elvi kérdéseket, a melyekre nézve megelőzőleg megállapodás lesz létesítendő.

Az erdélyi képviselők értekezletének egy küldöttsége tisztelgett szombaton a miniszterelnöknél és a pénzügyminiszternél, a Kolozsvárt föllálitandó országos földhitelintézet ügyében. A küldöttségben résztvettek: Kemény János br., Horváth Gyula, Bauszner Guidó, Ullmann Sándor, Elek György, Lukács László és Bartha Miklós képviselők. A földhitelintézet föllálitásának szükségességét tárgyzó memorandumot és a leendő intézet alapszabálytervezetét egy-egy példányban Kemény János b. nyújtotta át a minisztereknek, ecsetelvén az erdélyrészi birtokosság aggasztó állapotát. E memorandum, melyet Horváth Gyula szerkesztett, az erdélyi birtokosok küzdelmeire, az állapotok tarthatatlanságára, a gyors orvoslás szükségességére utal. Mindkét miniszter előzőeken fogadta a küldöttséget, kiemelve a kormány ama szándékát, hogy az erdélyrészi hitelviszonyokon a lehetőség határai között vagy egy, vagy más úton segíteni fog.

Országgyűlés.

A képviselőház pénteki ülésén egymást érték a viharos jelenetek. A törvényhatóságokról szóló törvényjavaslat 57-ik §-át tárgyalták ugyan, de a zajos, szerföltt heves viták tárgyát inkább a mérsékelt ellenzéki párt és az e pártból kilépett képviselők politikai magatartása képezte. Az első szónok Beöthy Ákos volt. Pártolta a Horánszky határozati javaslatát s polemizált Zichy Antallal és a miniszterelnökkel. Utána Pulszky Ágost szólalt fel. Kifejtvén indokait, hogy miért nem fogadja el a szakaszt és miért nem fogadhatja el a Horánszky határozati javaslatát sem, éles támadásokkal fordult a mérsékelt ellenzék ellen. Többször percekig tartó ingerült lármá szakitotta félbe a szónokot, a ki a legélesebb kritikát mondta a mérsékelt ellenzék politikájáról s különösen Apponyi Albert grófról. Apponyi Albert gróf személyes kérdésben szólalt fel s a baloldal helyeslései közt rektifikálta azokat, a miket Pulszky róla mondott. Andreánszky Gábor br., majd meg Pulszky Ágost hasonlóképen személyes kérdésben beszéltek. Mindketten újra meg újra kitörő nagy zaj közt tették meg észrevételeiket. Ezzel a szólásra jelentkezettek sora kimerült. Dárday előadó rövid zárbeszéde után Horánszky Nándor, mint a határozati javaslat beadója, mondta el zárbeszédét. A viharos jelenetek, a zajos közbeszólások újra megkezdődtek. Horánszkyknak heves, gyakran igen éles polemiai még jobban feltűzték a kedélyeket. Következett a Chorin beszéde. Ő is támadólag lépett fel a mérsékelt ellenzékkel szemben és szeméretve ennek politikáját, indokolta a pártból való kilépését. Újra megeredtek a személyes kérdésben való felszólalások. Horánszky a baloldal tüntető tetszésnyilatkozatai közt válaszolt Chorinnak, visszaverve ennek némely támadását, mire ismét Chorin szólalt fel. A roppant zaj miatt alig jutott szóhoz. A szenvedély nagyon erőt vehetett rajta, mert nem igen válogatta a szavakat. Mindezeket a felszólalásokat rövid időközökben kitörő roppant zaj kísérte minden oldalról. Miután a csend nagy későre helyreállott, Tisza Kálmán miniszter kezdett beszélni. Polemikus beszédét bevégezvén, újra kitört a vihar. Az elnök utalt Chorin személyes

kérdésben való felszólalásának egy passzusára s magyarázatot kért Chorintól, a ki elismerte, hogy a vita hevében olyan kifejezést használt, melyet rektifikálni tartozik, s azt visszavonta. Még Beöthy Ákos szólalt fel személyes kérdésben, mire a miniszterelnök rövid nyilatkozata következett. A ház egyre zajongott s a szenvedélyes hangulatnak viharos kitérései egyre ismétlődtek. Nagy későre aztán a zaj lecsillapulván, megtörtént a szavazás. A ház többsége elvetette a Horánszky határozati javaslatát s elfogadta a szakaszt a Chorin módosítványával, vagyis a bíróságok főispáni felügyeletére vonatkozó B) pont kihagyásával. Ezzel az izgalmas ülés véget ért.

A szombati ülés lefolyása már sokkal csendesebb volt. Elsőben két rendbeli postaügyre vonatkozó nemzetközi szerződésről szóló törvényjavaslatot tárgyaltak s Darányi Ignác előadó felszólalásai után észrevétel nélkül fogadták el mind a kettőt. Ezután folytatták a törvényhatóságokról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását, melyben az 58. §-tól a 72-ik §-ig haladtak. Csaknem minden szakasznál több módosítványt adtak be, a többség azonban egyet sem fogadott el. A tárgyalás félbeszakítása után Tisza miniszterelnök előterjesztést tett a husvét szünetek előtt való törvényhozási teendőkről. E szerint a kormány a tárgyalás alatt levő törvényjavaslaton kívül még az egyiptomi pénzügyek rendezéséről, a községekről és ha elég idő marad, a népfelkelésről szóló törvényjavaslatokat ohajtaná a husvét szünetek előtt tárgyalni. A nagylét szerdájától kezdve ülések semmi esetre sem fognak tartatni. Az elnöknek a legközelebbi teendőkre vonatkozó rövid előterjesztése után Neményi Ambrus figyelemmel hallgatott, érdekes beszéd kíséretében interpellációt intézett a kereskedelmi miniszterhez a romániai kereskedelmi szerződés tárgyában. Erős vádakkal illette a román kormánynak irántunk tanúsított eljárását, azt mondván, hogy az a mostani szerződést mindenképen igekezett kijátszani. Az interpelláció így hangzik:

„Tekintettel arra, hogy a román kereskedelmi szerződés megújítására vonatkozó tárgyalásoknak bármilyen gyorsítása mellett is kizárva látszik annak lehetősége, hogy az új kereskedelmi szerződés június hó 1-ig, azaz a régi szerződés lejártának napjáig megkötessék:

tisztelettel kérdem a kereskedelmi miniszter urat:

1. Van-e kilátás arra, hogy a régi szerződés a szokásos 40 napi átmeneti időn túl is meghosszabbíttassék?

2. azon esetre, ha a jelenlegi szerződés meghosszabbítása sem sikerülne július hó 10-ig, minők azok az intézkedések, melyeket a miniszter ur, szemben a román prohibítiós rendszerrel, nevezetesen az 1885. áprilisban kihirdetett vámtörvénnyel, melynek tételeit a román kamarák utolsó időben még fokozni is ohajtottak, életbeléptetni szándékosik, minthogy az 1882. osztrák vámtörvény III. szakaszában a magyar kormánynak a törvényhozás megkérdése nélkül is ily intézkedéseknek megtételére elegendő módokat nyújt?

3. hajlandó-e a miniszter ur a képviselőháznak felvilágosításokat adni a román kereskedelmi szerződés megújítása iránt folytatott tárgyalásoknak jelenlegi állásáról és azon okokról, melyek ezen tárgyalásokat mindeddig késleltették?”

Az interpelláció közöltetni fog a miniszterrel.

Megszívlelendők a népfelkelési törvényjavaslat alkalalmából.

(Folytatás.)

Egy állam, melynek egy ilyen háboru egész közgazdasági existenciáját megrontaná és megzsigazgatná, évek hosszú során át képes lenne-e elviselni azon óriási nagy terheket, melyeket egy ily népiértó hadjárat vonna maga után? Igazságosan követelhetne-e az állam adót azon polgároktól, vagy azok árvái- és szóval családjaiktól, kiket a harcztérre vonsozt, kiket bizonytalan időre elűzött otthonukból, elragadott mesterségük mellől, kikre nézve ezáltal bezárt a keresetforrásukat, kiknek megélhetési alapját évekre megsemmisítette, kiket kizavart talán öreg-ségükre családi nyugalmukból, kik elvérzetek a harcztéren sat.? Ekép nem önmagát

tenné e tönkre az állam? Honnan és hogyan tartaná fenn magát, honnan fedezné az esetleges hadi kárpótlásokat a győző számára, honnan és mikép tartaná fenn hitelét? Nem jutna-e ily viszonyok között maga az állam anyagilag és szellemileg tönkre? Hova lenne ekkor a magyar közművelődés és kulturális haladás minden magasabb eszméjével, minden egyesületével, minden, annak oltárára már eddig meghozott áldozataival? Hova lenne a magyar nemzet kelet-nyugoti küldetésével?

A keresztény kultúra a népek megszelídítésén fáradozik 19 század óta. Legnagyobb diadala, melyet kivívott, az, hogy az emberiséget önmagával kibékítette. A műveltebb nemzeteknél napról napra nagyobb tért foglalt el a keresztény kultúra szűlte azon eszme, hogy közeledik azon idő, melyben fegyverre, öldöklő háborúkra nem lesz szükség többé. És a kultúra, a civilizáció ezen szadadában a liberális felfogás és gondolkodásmód, ellökve maguktól a keresztény kultúra vívmányait, az államok bevételeik legnagyobb részét öldöklő eszközök beszerzésére fordítják, hadseregeket szerveznek, öldöklő fegyvert adnak minden fegyverfogható egyes ember kezébe, hogy ha majd pereg a dob és felhangzik a vezényszó, hagyják oda az összes polgárok családi tűzhelyeiket és menjenek öldöklő csatára!

Hova vezet ez? Vissza, vissza a népvándorlások korára, midőn népfaj népfaj ellen küzdött s az emberiség nem ismert más élvezetet a háborunál, melyet önmaga ellen viselt. Vissza az erkölcsi elvadás felé, hol állati módon emészté fel az ellen ellenfelét. Oh, kultúra! oh, erkölcs!

Őseink bölcsőbbek voltak. Ők, hogy az állam sokoldalú érdekeinek eleget tegyenek, úgy szervezték és osztották be, hogy mindenik osztály külön teljesítse a maga kötelességeit és szolgálja a közérdekeket.

Nem ohajtuk vissza a zivatarral teljes letűnt időket, de nem hallgathatjuk el, hogy a mai korban azon állapotok, melyeket a katonai államszervezet az államban és társadalomban megteremtene, sokkal nagyobb rombolást és válságot okoznának, mint egy ezred év előtt.

A római birodalom is katonai állam volt, de megvoltak a maga rabszolgái. Ott volt a plebs, mely folytatta a földművelést, ellátta a honi dolgokat, míg a római légioi messze Rómától küzdöttek, harcoltak, hogy a legtávolibb világrészeket, országokat és tartományokat Róma jogára alá hódítsák.

De ismerjük a középkor állami intézményeit, ismerjük még a közélebbi időkből a székely nemzet katonai viszonyait.

A társadalom első osztálya, a nemesség, a legfőbb jogokat élvezte az államban, de a legfőbb kötelességeket is teljesítette.

A nemesség képezte a honvédelem alkotó elemét. Ő küzdött és vérzett a honért. Ő védte az ellenséggel szemben a hazát és annak minden osztályát.

De a míg a nemesség távol honától az ország határain túl küzdött, harcolt a nemzet jóllétéért, szabadságáért: nem aludott az itthon maradt jobbágyág sem.

Ő fogta az eke szarvát, gondozta a földet, begyűjtötte a terményeket, nehogy pusztulás érje a családokat, nehogy elvaduljon a harcban vérző nemesség földje, veszély érje a távol küzdőnek gazdaságát, nehogy szükségét szenvedjenek a honn maradt nők és gyermekek, válságot szenvedjen a nemzet, legyen kenyerük az itthon maradtoknak és a csatamezőn izzadó katonáknak.

És most? Most, mintha nem lenne szükség a katonának is a mindennapi kenyérre, fogjon minden fegyverfogható, tehát munkaképes ember fegyvert s menjen a csataterre! Hogy aztán ki fogja itthon a mezei munkát s egyebeket végezni, az ma nem jön számításba, az ma már nem kérdés. Ha megyünk, hát mind menjünk, mint a székelyek Agyagfalvára.

Akkor a városi polgárok, iparosok, kereskedők, ha kellett, otthon, falaik között védtek a betörők ellen magukat. Különböző szorgalmasan dolgoztak műhelyeikben. Iparra szükségük volt a társadalmi felsőbb osztályoknak, szüksége volt az országnak, hogy hanyatlásnak ne induljon. A forgalom az ál-

lam közgazdasági életének vérkeringése. Tudatában volt a nemzeti annak, hogy e vérkeringés nélkül nincs közgazdasági, nincs társadalmi élet; azért a kereskedők megtagadták a forgalom közvetítése mellett. Szóval meg voltak osztva az államban a szerepek s mindenik szerepnek, ha betöltöttet, megvolt a maga helyén a maga értéke.

És most? A népfelkelési törvény értelmében minden fegyverfogható embernek kivétel nélkül fegyvert kell fogni, még pedig 60 éves koráig. Ez az állam létét, intézményeit, az emberiség kultúráját, legbecsebb kincsét, magát a társadalmat és annak egész lényét támadná meg.

Azért hisszük, hogy lesz e honnak egy fia, lesznek többen, kik vállvetve határt szabnak a vérszes áramlatnak s a népfelkelési örvényt a mai kor józan eszméihez, a mai állam és társadalom kívánalmaihoz és viszonyaihoz irányítják, s a törvényjavaslatot, mint a mai liberális felfogás szörnyszülöttjét, rendeltetésének átadják.

Mindent a hazáért, csak magát a hazát ne!

Felvidéki.

Csik-Szereda, 1886. márcz. 28.

Tisztelt szerkesztő ur!

Becses lapja folyó évi 25-ik számában „Városi” aláírással egy cikk jelent meg „Egészségügyünk felirással, melyben az van elpanaszolva, hogy Csik-Szeredában sorozás alkalmával 4–5 hétig nem lehet betegeskedni, mivel a tisztí főorvos és honvéd ezred-orvos nincsenek itthon. S ebből kifolyólag közegészségügyünk állapotát a viszonyokkal nem ismerős olvasók előtt csakugyan fekete színben tünteti fel. Némi rektifikációt megkíván ez a cikk.

Először is a tisztí főorvos egy esztendőben egyszer, a sorozás alkalmával, Szeredából nem 4–5 hétig, hanem csak 2 hétig van távol, a mig t. i. a sorozás Gyergyóban foly, mivel a többi sorozási helyekről mindennap délután 2 órára visszatér Csik-Szeredába. Másodszor arra nem fordult elő eset, hogy orvosbírói szemléken 3, sőt több napig volna távol Szeredából a tisztí főorvos, mivel a legkritikább esetekben átlag egy hónapban 2-szer előforduló ily kiszállások mindig csak egy napig tartanak s legfőlebb ha Kássonban van a kiszállás, — a mi egy esztendőben alig fordul elő 2-szer — akkor van rá eset, hogy csak másnap tér haza. Harmadszor bizonyos az, hogy a főorvos az esztendő 365 napja közül legalább is 300 napon át mindig egész napon át otthon ül a nélkül, hogy a betegek igénybe vennék, a mi minden esetre a lakosok jó egészségére és semmi esetre sem közegészségügyünk tőrhetetlen állapotára mutat. Ha pedig valaki az esztendő 365 napja közül véletlenül épen olyankor betegszik meg, mikor épen a tisztí főorvos és ezredorvos sorozásán vannak, akkor sem kell távolabb menni, mint a két kilométerre fekvő Várdotfalvára, vagy esetleg Szentkirályra, mindkét közeli helyen lévén orvos. Végül a mi illeti czikkírónak azon kívánságát, hogy a kórházorvosi és városi orvosi állomások betöltessenek, csak az a megjegyzésünk, hogy olyan orvost, kire egy megyei kórháznak orvosi kezelését nyugodtan rá lehetne bízni, 400—500 frt fizetéssel nem lehetne kapni, s valóban a közegészségügynek az valónk kárára, ha a csik-szeredai kórházhoz, — mely hivatalos adatok szerint a gyógykezelés sikeressége tekintetében az ország legjobb kórházai közé tartozik — az azt 40 évi praxissal és szakképzettséggel vezető főorvos helyett egy, a betegeken kísérletező kezdő orvoskát állítanánk be.

A városi orvosi állomás betöltése az alispán által elrendeltetett a czikkíró által említett belügyminiszteri rendelet folytán, de minthogy a javadalmazás csak évi 150 frt, s minthogy a magánpraxis Csik-Szeredában csak valamivel több a semminél, azt hisszük, hogy arra vállalkozó alig fog akadni. A tisztességesebb fizetésadás végetti potádó-kivétési indítványával pedig czikkíró ur, ha a városi közgyűlésen előállana, kétségtelenül egyhangulag leszavaztatnék.

Városi Nro 2.

Törvényszéki csarnok.

„Csak a fejét, hogy meg ne sántuljon!” Ebből az elvből indult ki peselneki Lemhényi Ferencz, ki Daczó József éjjeli őrt 1886. február 4-én este úgy elverte, hogy koponyája 12 darabba törvén, másnap délelőtt elhalt. A dolog története ez: „Más királyjárás” indult meg Peselneken, s a korszmai zárórák szigorú megtartása igen sok bajt okozott a duhajkodáshoz szokott ifjuságnak. Hanem nem azért van a székelynek két esze, hogy ki ne fogjon a parancsolaton. Ha nem szabad a korszában inni, szabad valamely jószívű polgártárs házána, különösen ha az a Faraó élelmes nemzetségéhez tartozik. Pópa Pál és felesége könyörültek a szomjas ifju nemzedéken, s helyet adva házuknál, ha volt pénz: volt spiritus, volt kutviz, s lett belőle elég pálinka. Inni pedig magánlakáson szabad, mert a gazda tiszteli meg az ifjuságot (hogy a saját pénzükért, az már nem tartozik az előjárásárra). Így volt ez a fennirt időben is. Az ifjuság a vásárhelyi pálinkától szomjas lévén, összegyűlt Popáéknl; megindult a jó élet, folyt a lé, folyt a barátkozás a testvérek között. Hanem ha az ifjuság kifog az előjáráságon, Daczó József sem azért volt a legügyesebb bakter, hogy 8—9 óra tájt ne nézzen be Popáékhoz. Ha egyébbert nem, legalább azért, hogy megtudja, kik fognak később az utcán kurjongatni. Csendes jó estét kívánt tehát és tisztelettel beállott Popáékhoz. Lett erre boszuság! „Hát már oda jutott a magyar szabadság, hogy inni sem szabad a nélkül, hogy a bakter az ember torkát végig ne nézze? Ez megtorlást kíván.” Igenám, de hát ki a legény a csárdában? Kimer Daczó Józseffel szembeszállani? s ha igen is, mi okból lehet belekötni? Mert ő tisztelettel ment be a házba, mindenkinek köszönt, nem tolakodott, hanem szerényen meghúzódott. Hanem Lemhényi Ferencz sem hiában szolgált 3 évig az Alexandereknl, s nem azért volt neki még baja a bakterekkel, hogy meg ne mutassa, hogy ismeri a farkas és a bárány meséjét. „Hány óra, Józsi bá?” kérdé a baktert. „Még nincs kilencz”, válaszolá Józsi bá. „No hát, ha nincs kilencz...” Lemhényi Ferencz karon fogja a baktert s egész kelemmel kivezeti az udvarra. Hogy itt mi történt, azt nagy részben a beállott sötét éj még sötétebb fátyola borítja, mert a mikor Popáné, kinek férje már Bachussal oly szoros viszonyban volt, hogy a jelen voltak szerint magáról sem tudott kiment, az udvarra: csak azt látta, hogy a bakter a földön fekszik s Lemhényi Ferencz egy bottal még kettőt üt a fejére, hogy az csakugy csattog. Lett erre riadalom, futás, kiabálás; és Lemhényi Ferencz azon vette észre magát, hogy egyedül van a földön nyögő Daczó Józsiával és a háziasszonnyal; mert a bajtársak, ki a kerten, ki az árkon, megugrottak. Ez jutott eszébe Ferencznek is. De ott volt az asszony. „Ha sütötted, költsd is el.” Ne kapják a halottat az ő udvarán. Ferencz erre felkapta a még hörgő áldozatot és kifektette a keresztutrá. Hátha vagy egy szekeres arra talál menni s keresztülmegye a bakteren! Milyen jó lesz! A bakter részeg volt, az éj sötét, a szekeres nem látott és megtörtént a véletlen szerencsétlenség! Azonban ember tervez... mert az előjáráság nesztét vette a dolognak, s Lemhényi Ferencz a kir. törvényszéknél 5 évi fegyházat kapott, hogy gonckolkozzék a tétel felett: szabad-e a záróra után pálinkát inni, ha az ember már egy pár ejtelt bevett. Lemhényi felebbezett az ítélet ellen, de igen a kir. ügyész is, s félé, hogy nem ő lesz a nyertes.

X. Y.

Különfélék.

— **Mükedvelői előadás.** Csik-Szeredában a polgári fiatalság vállalkozott arra, hogy a csikszeredai önkéntes tüzoltó-egylet javára folyó évi április hó 3-án a Csillag termében Rajkay T. „Miatyánk Isten, vagy: a falu árva” című 4 felvonásos színművét előadja. A polgári fiatalság ilyen irányu mozgalmait mindig örömmel üdvözljük, mert ebben bizonyítékát látjuk a jó, szép és nemes iránti fogékonyságnak és törekvésnek. Ajánljuk a közönség figyelmébe és pártfogásába.

— **Gyászjelentés.** „Özv. Madár Imréné szül. Miklósi Anna a maga, ugy csikbánkfalvi Madár Antal kir. törvszki bíró és neje szül. Jejenszky Magdolna; Miklósi József királyi törvszki bíró és neje szül. Mike Ida, mint szülők; Madár Julea férj. Élteth Zsigmondné kir. j.-bíróné, mint testvér; csikbánkfalvi Madár Imre, Csikmegye főjegyzője, mint nagybátya; valamint a számos közeli és távolabbi rokonok nevében fájdalomtól feldult szívvel tudatja csikbánkfalvi ifj. dr. Madár Imre köz- és váltó-ügyvédnek folyó hó 25-kén déli 12 órakor egy heti szenvedés után életének 34-ik évében, boldog házasságának 4-ik havában tüdőlobban történt gyászos kimúltát. A boldogútnak hült tetemei folyó hó 27-én d. u. 2¹/₂ órakor fognak a csikszentmártoni köztemetőben az örök nyugalomnak átadatni, — lelkéért pedig az engesztelő szent mise-áldozat folyó hó 29-én d. e. 10 órakor fog a csikszentmártoni templomban az Egek Urának bemutatni. Adjon neki a Mindenható a siron tul boldogságot, a kit a földi boldogság öléből a kérlelhetlen halál zord karjai oly megdöbbenő hirtelenséggel kiragadtak! Adj Uram örök nyugodalmat neki! Csik-Szt-Márton, 1886. márcz. 25-én.”

— Ismét elhunyt megynék egyik kiváló tehetségű fia. A temetésen a megye színe-java teljes számban jelen volt s igazi részvétellel kísérté az elhunytat örök nyugalomra.

— **Kossuth és Erdély ügye.** Kossuth Lajos nagy hazánkfian az eloláhosodásról irt s Herman Ottó képviselő által az erdélyrészi magyar közművelődési egyesület javára kiadott levelei 1000 példányban már az első napon elfogytak. A megrendelések azóta halmossal érkeznek, ugy, hogy az egyesület most már több ezer példányból rendez második kiadást s valószínűleg könyvársi uton is fogja terjeszteni.

— **Mulatság.** Az Erzsébet ő császári és apostoli királyi Felsője legmagasabb védnöksége alatt álló ors-ágos vereskereszt-egylet csikmegyei fiókja javára Csik-Szent-Simonon folyó 1886. évi április hó 10-én Endes Ida és Izabella ő nagyságaiknak a harcban megsebesült hadfiak ápolására alakult egylet jótékony céljai iránti nemes tekintetből gyöngéd készséggel átengedett vendégszerető lakosztályaiban házas jellegű filléres táncmulatság tartatik. Ezen kiváló kedélyesnek ígérkező mulatságra nemcsak a jótékonycél iránti tekintetből hívjuk fel a figyelmet, de azért is, hogy ezen, a régi jó idők faluról-falura és szerről-szerre járó batyu-bájjainak már-már veszendőbe menő szép emlékeit feleleveníteni kívánó első kísérlet biztató jövőre nyújthasson kilátást. Érkezéskor gondoskodva lesz oly módon, hogy ki-ki a mit visz, azt eszik. Itkozás dolgában pedig az urak a bort, a nők a vizet fizetik. Kivételt képeznek azonban a táncban a magukat különösen kitüntető fiatal emberek, ezek — gyöngéd női előzékenységéből — ingyen kapnak mindent. Belépti jegyet (antré) azonban mindenki fizet, de ez csak 30 kbrban lett megállapítva. Kezdeté este 6 órakor, vége tervezve harmadnap reggeli 6 órára, épen azért kéretnek az asszonyok lehetőleg 2 napra való tarisznyáit. A vereskereszt-egylet választmánya.

— **Öngyilkosság.** K.-Vásárhelyt a K. F. ur gyógytárában alkalmazott Bömches Frigyes segéd tegnapelőtt éjjel megmérgezte magát. Este vehette be a mérget és oly csendesen mult ki, hogy a gyakornok és laboráns, kik egy szobában háltak vele, mit sem vettek észre. Reggel halva találták ágyában. Főnökéhez czimezve egy levelet is hagyott hátra, melyben csak annyit említ, hogy megunta életét.

— **Kézdi-Szentléleken** egy Szigeti János nevű kézdivásárhelyi kocsis márczius 29-én terhes szekérével a falun végig hajtatta, vigyázatlanságból egy Fábián Gergely nevű 4 éves gyermeket leütetett. A gyermek oly szerencsétlenül esett a lovak közé, hogy a kerekék testén keresztülmentek. A halál nem következett azonnal be, de súlyos sérüléseket szenvedett s életéhez semmi remény sincs. A vigyázatlan kocsis az előjáráság bekísértette a kézdivásárhelyi törvényszékhez.

— **Munkások forradalma [Belgiumban.]** Belgium több városából óriási zavargásokról hoznak hírt a lapok. Sok ezer főből álló munkás-csapatok járnak be a városokat, kifosztván a gyárakat, boltokat, kastélyokat. Sőt Roux környékén egy zárdát is fölgújtottak. Az utjokba eső gyárak munkásait pedig

kényszerítik, hogy sztrájkoljanak velök. Ennek következtében sok gyárban munkaszünet van. A kár, mit a fosztogatással és számos gyár felperzselésével okoztak, óriási. A zavargások elnyomására rendelték ki ugyan katonaságot, de több helyen ennek is ellenállottak a munkások. Sumetben a katonaság közbe sem mert lépni. A zavargók közül sokan estek áldozatul a fegyveres erőnek. A zavargások az egész mult hét folyamán tartottak s még vasárnap sem érkeztek megnyugtató hírek. A munkások már Brüsszelben is kezdenek mozogni. A Marseillaist üvöltöző csapatok vonultak végig az utcákon, de a rendőrség szétosztatta azokat. A kormány elhatározta, hogy behívja az egész tartalékot, mintha csak háboru volna, mert a rendes hadsereg, a csend- és rendőrség nem bír a forradalommal. — Érdekes, hogy a zendülők Zola „Germinal” című regényének sztrájkoló munkásai szerint rendezték a zendülést, s a hies regény jóformán kézikönyvvül szolgált nekik vad munkájukban. Először is elvagdalták a telefon és távíró drótjait, azután petróleum segélyvel gyújtogatni kezdték, majd a rabláshoz láttak.

— **Liszt Ferencz esztergomi miséje Párisban.** A „Figaro” írja: Csütörtökön Páris legnagyobb eseménye volt Liszt Ferencz esztergomi miséje a Saint Eustache-templomban. Már tizenegy órától lehetetlen volt minden közlekedés a Jour, Montmartre és Coquillière utcákon. Ostromolták a főkaput és hiába törték magukat a rendezők, a szamosított helyekre való jog illuzoriussá vált. Mindenki oda ült, a hova tudott. Névsort adni kivihetetlen dolog. Ott volt egész Páris. Déli harangszóra Liszt megjelent a sekrestye ajtajában. A mester melle érdemjelektől csillogott, nyakában a becsületrend csillaga. A közönség közt óriási kíváncsiság. Minden szem a nagy aggastyán felé fordul. Az emberek a székekre állnak. Mindez egy kicsit szinpadias, de... a cél szentesíti az eszközöket. Miután a kiserő hölgyek leültek, Liszt a zenészek állványára megy és helyet foglal a piros bársony zsölyében, a mely a Colonne karnagyi állványá mellett van. A mise kezdődik. A mester, nagy figyelemmel kísérve az isteni szolgálatot, hol fölkel, hol letérdel, hol leül, mint azt a szertartás egyes részei követelik. Háromnegyed kettőkor mindennek vége; a menet, élén Liszt Ferenczcel, abban a rendben vonul a sekrestyébe, a hogy jött. Utközben Ollivier Emil apósa karjaiba veti magát. A bevétel, levonva a tizezer frank kiadást, negyven egynehány ezer frank. Eyny nyi jött az Ecoles libres pénztárába. Hoyos gróf osztrák-magyar nagykövet pénteken délben bemutatja Liszt Ferencz Grévynek, a köztársaság elnökének.

— **A nihilizmus feltámadása.** Pétervárról írják, hogy a nihilisták négy évi kénytelen szünetelés után fölvettek ismét a háboru fonatát az állam s a társadalom ellen. A „Nép-akarat” című titkos forradalmi lap ismét megjelent s felmondja az eddigi fegyverszünetet a kormánynak. A czár és családja ismét aggodalomban él; a legmesszebb menő óvó rendszabályokkal veszi magát körül. Négy évig a rendőrség sakkban tudta tartani a terror nagy gépezetét, most azonban a veszteglés ért; a nihilisták készültek, hogy legyőzhessék a rendőri gépezetet, tanulmányozták földadatukat s ma már — mint lapjuk jelenti — készen vannak s legott megsemmisítők támadásba mennek át.

RÖVID HIREK.

A sztrájkoló mánia Amerikában egyre terjed; ujabban a newyorki köpenygyárak munkásai, mintegy 7 ezeren, sztrájkolnak. — **Összenőtt ikreket** szült Vasmegyében egy parasztasszony; a gyermekek a törzstestüknél össze voltak növe s egy fél óráig éltek csak. — **Asszonyok érték szét** egy olasz falucska községtanácsát, mert a nemes tanács nem úgy akart építtetni egy utat, mint a hogy azt az asszonyok akarták. — **Elűslyedt** a „Rapidan” gözöt, mely New-Yorkból utban volt Costa-Rica felé. 23 ember veszett a hullámok közé. — **Leszakadt** az állvány Rómában egy 3 emeletes ház építésénél s három munkást agyon nyomott, kettőt pedig halálosan megsebesített. — **Rosszul fizető adósok** ellen alakult N.-Yorkban egy egyesület; az adóst markos leányokkal kísérteti az egyesület, akár akarja, akár nem, s a legények sapkáján rézbetűkkel ki van varrva: „Rosszul fizető adósok ellen alakult egyesület.” — **90 darab juhot** gázolt el a vonat Ó-Dombóvár és Kaposvár között; a vasnyomokra került juhnyájón keresztülrohant vonat úgy nézett ki, mint a mesebeli szörny, mely véres tusából jött elő. — **Milliomossági mániában** szenved Bécsben egy tehetős házúr; a szerencsétlen egyre-másra értekezik ügynökökkel s megbízásokkal ad uradalmak megvételére. — **Zemplénmegye** felső járásából 231 ember vándorolt ki febr. hóban Amerikába. — **Olaszországban** évenként 30 ezer ember veszt el a szemevilágát. Az olasz kormány nagy pályadíjat tűzött ki oly munkára, mely a mindinkább terjedő megvaku-

lások megakadályozásának módját tárgyalná. — Különös szagot éreztek a napokban az angol képviselőházban s az ügyben nagy derült-
séget keltő interpelláció is történt. A szag csak a ház csatornáinak egyik repedéséből került az ülésterembe. — Az iszakkosság Orosz-
országban rohamosan terjed; a kormány egész komolyan akar számolni a dologgal, mert attól fél, hogy a „vutki” tönkre teszi az orosz nemzetet. — Nagy tüntető ünnepre készülnek a csehek; ez évben lesz 800 esztendeje, hogy az első cseh királyt megkoronázták. — Budapestén a múlt héten született 319 gyermek, meghalt 331 személy; tehát 12-vel halt meg több, mint a mennyi született. — Nagyot ugrott egy dohánycsempész a vinga-aradi vonalon a sebesen haladó vonatról; a csempész egy fináncot vett észre a vonaton s az elől akart menekülni. A dohányja szétszóródott, de egyéb baja nem történt. — Szaporodik az öngyilkosok száma Olaszországban; 1871-ben 800 öngyilkosság történt csak az országban, 1884-ben pedig már 2 ezerre nőtt az átlagos szám. — Összevagdalt a kardjával Zimonyban egy főhadnagy egy ottani tanár nemzeti kérdés fölötti szövege következtében; a főhadnagy ostobának nevezte a tanárt, az meg arczul ütötte s a katona erre rántotta ki kardját. — Két tanuló lett öngyilkos a napokban Debreczenben: egy orvostanhallgató és egy 13 éves gimnazista. — Főbe-lötte magát Olmützben az ottani kapucínuskolostor főnöke; az eset nagy feltűnést keltett.

Ritka jelenség szépirodalmunk terén az a nagy buzgalom és áldozatkészség, melylyel a már közkedveltségnek örvendő „Gondűző” című szépirodalmi hetilap az eredeti magyar regényt és elbeszélést fejleszteni és emelni iparkodik. Előttünk fekvő nyolcz számában hat regény folyik. Tolnai Lajosnak, a lap főmunkatársának melyre hatoló nagyszabású társadalmi regénye „Eladó birtok-ok; Abonyi Lajosnak költői jelenetekben gazdag történeti regénye „Az utolsó kuruczvilág”. E számokban érnek véget Vértési Arnold, jeles elbeszélőnk regénye „Csiricsáry Bertalan ur ő méltósága” és Belot Adolf rendkívül érdekesítő regényes műve „A kigyó”; helyettük pedig kezdődnek Margitay Dezső regénye „A második leány” és Montépin Xaveré „A kenyérarúsnő”, melyek megannyian a legszelebb olvasó körökben méltó feltűnést fognak kelteni. Az elbeszélések özönéből kiemeljük Balázs Sándor humorizmusát „Biztos gyógyszer minden betegség ellen”, Reviczky Gyula rajzát „Por és hamu”, báró Horváth Miklós elbeszélését „A grófnő házassága”, Tóth Sándor történeti elbeszélését „Egy állhatatlan fejedelem”, Lipsey Ádám vázlatát „Jó leány”, Munkácsy Kálmán elbeszélését „Két tűz között” stb. Lyrai költeményekkel szerepelnek a fiatal nemzedék kiváló tagjai, mint Endrődi Sándor, Rudnyánszky Gyula, Inczedy László, Szomory Károly stb. A „Gondűző” az egyetlen magyar regénytár, mely olcsóság tekintetében is egyedül áll (előfizetési ára negyedévre 1 ft 50 kr). Ajánljuk a művelt magyar közönség lelkes pártfogásába. A kiadó mindenkinek ingyen és bérmentve szolgál mutatószámokkal, ki e végett levelező lapon a „Gondűző” kiadóhivatalához (Budapesten, dob-utca 14. szám) fordul.

A közönség köréből.*)

Nyilvános köszönet.

Már régi — ránk és családunkra nézve igen szomorú — kötelességünk kívánjuk teljesíteni, midőn ezennel hálás köszönetet mondunk az alább megnevezett s általában mindazon jóttevőinknek, kik az itt szépen berendezett s jókarban volt könyvnyomdánk s könyvkötészetünk és az ezekkel kapcsolatban volt ilyenmő áru-üzletünknek — még maig is ismeretlen okból keletkezett tűz által — ma egy éve történt elégése és megsemmisülése után sziveskedtek többnemű adományokkal emberbaráti segítségkezt nyújtani s megélhetésünket elősegíteni kegyeskedtek akkor, midőn minden üzlet és jövedelemforrás nélkül, majdnem semmivel maradtunk 7-ed magunkkal az ég alatt.

Nevezetesen Mltos Pauszné, szül. Mikó Ilka, Nsgos. Arnd Ernő trvz. bíró ur és nője, Tkts id. Potoczky Gergely ur és nője, Baktsi Gáspár köj. ur és nője, Orbán János v. rkap. ur és nője többszöri segélyadományokért; a „Vereskereszt” cz. a. Nsgos Vajna Tamás trvzki elnök ur és Benedek Istvánné ő nsga, Nsgos Lázár Domokosné és Becze Antalné m. alispánné ő nagyságai, Tkts T. Nagy Imre tanár ur, Gál Károlyné

*) Ezen ciklkért a felelősséget csakis a sajtóhatósággal szemben vállaljuk el. Szerk.

urnő, Deák Ignác ur és nője, Gál Endréné, Potoczky Alajosné urnők, Pap György távirás ur és nője, Péter István ur, (ki is könyvkötő-szerszámokat kölcsönzött); továbbá ifj. Eröss Antal és György Antalné jó embereink Csik-Szeredában s Zsögödn; — valamint Nsgos Bogádi Károly ur és nője, Henter Józsefné sz. Sándor Zsuzsánna és Vajna Sándorné sz. Henter Judith ő nsgaik Cs.-Szt.-Tamáson; — Nsgos Deák Lajosné tanf.-né és Csiki Zsigmondné ő nsgaik Maros-Vásárhelyt; — végül Gál Jánosné Cs.-Szt.-Léleken, Homokai László szinigazg. ur és társulata s mind azok, kik bármi segélyüket, szíves jóságukat s jóakarukat éreztették velünk ez ideig: fogadják legbensőbb hálánkat és köszönetünket nemeskeblű segélyük, jóságuk és részvétükért! — Az Isten áldása legyen jutalmuk nemes, emberbaráti érzeméneikért!

A számos tudakozódásra egyuttal azt is kijelentjük, hogy üzleteink feleértékükig biztosítva voltak ugyan tüzeset ellen, de a „Magyar-Francozia” bizt.-társaság — holmi rosszakaratú névtelen-levélbeli hamis vádaskodás alapján — még semmi kártérítésben sem részesített.

Fenn nevezett, de minden más itt meg nem nevezett jóttevőink és jóakaróinknak is a legbensőbb hála és tisztelettel maradván

Csik-Szeredában, 1886. márcz. 20-án
alázatos szolgálók
Szabó Lajos kny. kk.
és nöm
Dósa Veronika.

Közzgazdaság.

A kézdivásárhelyi kisegítő takarékpénztár részvénytársaság 1886. márczius havi üzletforgalmának kimutatása. Bevételek: Pénztár-készlet 1886. márczius hó 1-én 1879 frt 20 kr. Betéti számlán 1531 frt 48 kr. Váltószámlái számlán 37480 frt. Előleg-kölcsön számlán 815 frt. Jelzálogkölcsön-számlán 5127 frt. Váltószámlái kamatszámán 872 frt 1 kr. Váltószámlái illeték-számlán 436 frt 1 kr. Részvényátíratási díj-számlán 1 frt. Jelzálogkölcsön kamatszámán 100 frt 69 kr. Jelzálogkölcsön illeték-számlán 50 frt 35 kr. Előleg-kölcsön kamatszámán 17 frt 60 kr. Előlegkölcsön illeték-számlán 8 frt 80 kr. Kezelési költség-számlán 34 frt 1 kr. Váltószámlái számlán 22157 frt. Folyó számlán 1854 frt 40 kr. Zálogleveles kölcsön-közfvetitési számlán 100 frt 27 kr. Kölcsönjáradéki folyó számlán 273 frt 91 kr. Kölcsönjáradéki kamatszámán 3 frt 57 kr. Kölcsönjáradéki hátrálék-számlán 112 frt 56 kr. Tisztviselői előleg-számlán 35 frt. Ügyészi költség-számlán 28 frt 83 kr. 10% kamatadó-számlán 24 kr. Vegyes államdíj-számlán 19 kr. Posta- és bélyegdíj-számlán 1 frt 30 kr. Összesen 72920 frt 42 kr. — Kiadások: Betéti számlán 1012 frt 3 kr. Betéti kamatszámán 2 frt 22 kr. Váltószámlái számlán 43637 frt. Előlegkölcsön számlán 880 frt. Jelzálogkölcsön számlán 5048 frt. Kezelési költség-számlán 1 frt 60 kr. Tisztviselői fizetés-számlán 185 frt. Váltószámlái számlán 18715 frt. Kisbirtokok o. f.-h.-i. kölcsönjáradéki számlán 412 frt 72 kr. Folyó számlák 216 frt 22 kr. Zálogleveles kölcsön-közfvetitési számlán 100 frt 27 kr. Váltószámlái számlái kamatszámán 302 frt 8 kr. Vezérigazgatói díj-számlán 100 frt. Igazgatósági jutalék-számlán 645 frt. Felügyelőbizottsági jutalmazás számlán 135 frt. Napibiztos díj-számlán 70 frt. Tisztviselői díj-számlán 60 frt. Jótékony- és jutalék-számlán 75 frt 39 kr. Ügyészi költség-számlán 30 frt 91 kr. Posta- és bélyegdíj-számlán 19 frt 7 kr. Kölcsönjáradéki hátrálék-számlán 86 frt 31 kr. Pénztári maradvány 1886. márczius 31-én 1186 frt 60 kr. Összesen 72920 frt 42 kr. K.-Vásárhely, 1886. márczius hó 31-én. Sebők József, könyvelő.

Szerkesztői izenet.

Egy jelen volt. Jövő számunkban jöni fog.

Felelős szerkesztők:

Ifj. Dobay János. Sprencz György.
Kiadó tulajdonos:
Szabó Albert.

153. szám.
1886.

Árverési hirdetmény.

Alólirt kir. bir. végrehajtó az 1881. évi LX. trv.-czikk 102. §-a értelmében

ezennel közhírré teszi, hogy a kézdivásárhelyi tekintetes kir. járásbíró 43. számú végzése által k.-vásárhelyi ügyvéd Kökösi Károly végrehajtató javára ikafalvi Dombi Domokos és t. ellen 580 frt tőkekövetelés és törvényes járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 800 frtra becsült egy pár fehér koros és egy pár szürke 7—7 éves jármás ökr, egy koros borjuzó bival, egy 3 éves sárga kanca, egy 4 éves piros pej kanca és 75 darab juhból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek a 214—1886. sz. kiküldést rendelő végzés folytán lkafalván a községházánál leendő eszközlésére 1886-ik év ápril hó 13-ik napjának d. e. 10 órája határidőül kitzetetik és ahoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-a értelmében, a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is eladtni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-ában megállapított feltételek szerint lesz fizetendő.

Kelt Kézdi-Vásárhelyt, 1886-ik évi márczius hó 27-ik napján.

Nagy Dániel,
kir. bir. végrehajtó.

Sz. 388. tkkvi
1886.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kovásznai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság, közhírré teszi, hogy a gelencei róm. kath. egyházmegye pénztára végrehajtónak Gál Jánosné Bányai Zsuzsánna végrehajtást szenvedett elleni 600 frt tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében árverési vásárló Jákab Gyula ellen a kézdivásárhelyi kir. törvényszék — kovásznai kir. járásbíró területén levő, Gelence községben fekvő, a gelencei 305. számú tjkben A + 1 rend 1008., 1009. helyrajzi szám alatt foglalt ingatlanokra az árverést 810 frt 3 krban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1886. évi április hó 9-ik napján Gelence községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladtni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát

készpénzben vagy az 1881. évi LX. törvényezikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Kovácsnán, 1886. évi február hó 13. napján.

HIRDETMEY.

Körte-oltványok, megyénk éghajlatához többféle fajból, 2—3 évesek, igen jutányos áron (drbja 10—15—20 kr) kaphatók **Márkosfalván Barabás Istvánnál**. Ezenkívül faiskolák számára **2 éves vadalmagoneczok** (darabja 1 kr). Tömeges vásárnál kedvezmény.

HÖLGYEK FIGYELMEBE

Igen előnyös bevásárlás a háztartáshoz.

5 forintért küldök postán bérmentve:

1 kiló legjobb kávét,	1/2 kiló fekete borsot,
1 „ Carolina rizs-	1/4 „ finom csoko-
kását,	ládát,
1/2 kiló finom árpa	1 üveg francia mus-
darát,	tárt,
1 csomag Milly-gyer-	1 doboz sardínát,
gyát,	1 drb csemege-sajtot,
1/4 kiló mandolát,	2 drb mandola-szap-
1 „ mazsolát,	panit.

Megrendelések czimzendők:

Márton Gyula — Budapest.

Az EQUITABLE

életbiztosító-társaság New-Yorkban
alapított 1859-ben.

Biztosítási tőke 1884. december 31-én . . . 788,993.384 o. é. frt,
a társaság vagyon 1884. december 31-én . . . 148,312.010 o. é. frt,
nyeremény-tartalék 1884. december 31-én . . . 26,733.223 o. é. frt,
az 1884-ben kötött új biztosítások összege . . . 216,436.493 o. é. frt,
az egész nyeremény a biztosítottak közt osztatik szét.

Minden kötvény három év mulva megtámadhatlanná válik.

Magyarországi vezérképviselőség:
Budapest, VI. Andrassy-ut 12.

RUHASZÖVETEK

csakis tartós juhgyapjuból, középtermű férfiak számára

3.10 méter)	4 frt 96 krért jó	juhgyapjuból,
egy)	8 frt — krért jobb	„
ruhára)	10 frt — krért finom	„
	12 frt 40 krért egész finom	„

Utazó-plaidek (nagy kendők) darabonként 4 ftől 5, 8, 12 ftig. Kiváló finom öltönyöket, nadrágokat, felöltőket, kabát- és esőköpeny-szöveteket, katona-posztót, aba-posztót, egyenruha-posztót, kammarn, cheviot, trico, női és teke-asztali, peruvien, dosking szöveteket ajánl

Alapított STIKAROFKY JÁNOS 1886-ban.

gyári raktára BRÜNNBEN.

Minták bérmentve küldetnek; a szabómester uraknak minta-kártyák bérmentlenül; postai utánvét mellett küldemények 10 frton felül bérmentesen.

Állandó posztó-raktárom van, mely több értéket képvisel 150,000 frtnál o. é., és így önként érthető, hogy nagy üzletemben sok 1—5 méter hosszú maradék van s kénytelen vagyok az efféle maradékokat nagyon leszállítva, az előállítási áron eladni. Minták ezekből nem küldhetők, de a nem tetsző maradékok becséréltetnek vagy a pénz visszaadatik. (Megjegyzem, hogy más czégek becsérelék a maradékokat is talán még rosszabb portékával, de a pénzt vissza nem adják).

Csaló czégek utánzásai miatt kénytelen vagyok a hirdetéssel felhagyni; kérem tehát a t. cz. megrendelőket, tartsák meg emlékkükben szolid czégemet, s mikor szükségük lesz, szerencsétlenségem becses megrendelésükkel, melyeket a legnagyobb pontossággal fogok teljesíteni.

Levelek elfogadtatnak magyar, német, cseh, lengyel, olasz és francia nyelven. (6—20)